

AGRESE

Aplikovaná sociální psychologie
Podzimní semestr 2009

- Horáková Pavla
- Kamila Paráková
- Lucie Bukáčková
- Kristýna Jírů
- Katarína Gromošová
- Diego Chamorro
- Dana Kalusová

AGRESE

(Úvod - teorie agrese)

□ Horáková Pavla

Předpoklady:

◆ A) Biologické teorie

- ◆ - dědičnost, prostředí
- ◆ - Lesch-Nyhanův syndrom
- ◆ - XYY

◆ B) Psychologické teorie (etiologie)

- ◆ - agrese jako naučené chování (Bandura)
- ◆ - agrese obranná
- ◆ - teorie objektních vztahů
- ◆ - agrese jako prožitek svobody

Druhy agrese

- ◆ Instrumentální
- ◆ Emocionální (fiktivní)
- ◆ Moyer
- ◆ Predátorská – útok na kořist, mezidruhová
- ◆ Submise – o místo v druhu, skupině (u samic ne)
- ◆ Agrese vyvolaná strachem – pokus o útěk nezdařen, reaguje (krysa)
- ◆ Dráždivá – předchází frustrace (hlad, reakce i na menší podnět)
- ◆ Mateřská – při nebezpečí
- ◆ Sexuální – mezi pohlavím
- ◆ Obrana teritoria

Druhy agrese

- ◆ Přímá vs nepřímá
- ◆ Verbální vs fyzická
- ◆ Aktivní vs pasivní
- ◆ Přímá, fyzická, aktivní – kopnutí
- ◆ Nepřímá fyzická aktivní – voodoo, pasti, návod někoho proti něčemu (kopni ho, nájemný vrah)
- ◆ Přímá fyzická pasivní – bránění dveří někomu
- ◆ Nepřímá, fyzická, pasivní – nepodání pomoci při krvácení
- ◆ Přímá, verbální, aktivní – nadávky
- ◆ Nepřímá, verbální, aktivní - „Nebav se s ním“
- ◆ Přímá, verbální, pasivní – pomluvy
- ◆ Nepřímá, verbální, pasivní – někoho se známý nezastane při hádce
- ◆ Zaměřená ven vs dovnitř

Typologie

- ◆ Emocionálně reaktivní typ
- ◆ Instrumentální typ
- ◆ Nadměrně kontrolující
- ◆ Potěšení z krutosti
- ◆ Sexuální deviace
- ◆ Patologická sexuální agrese
- ◆ Pseudopedagogický typ
- ◆ Lidé s poruchami osobnosti (hraniční porucha osobnosti, narcistická porucha osobnosti, intelekt

Důsledky

- ◆ PTSP
- ◆ Efekt hrdiny (Stockholmský efekt)
- ◆ Sekundární traumatizace

Obrana vůči agresí

- ◆ Trest
- ◆ Katarze
- ◆ Paradoxní výroky (inkompatibilní podněty)
- ◆ Trénink v sociálních dovednostech

- ◆ + viktimologie
- ◆ + reviktimizace
- ◆ Fáze šoku
- ◆ Fáze hojení
- ◆ Konečná adaptace

Ukazatel	2002	2004	2005	2006	2007
Kriminalita celkem	372 341	351 629	344 060	336 446	357 391
z toho:					
hospodářská	40 213	33 464	43 882	39 473	37 981
obecná	304 273	293 190	277 504	263 371	268 301
v tom:					
násilná	23 555	23 579	21 684	19 171	19 551
z toho:					
vraždy celkem	234	227	186	231	196
loupeže celkem	5 468	6 107	5 550	4 783	4 856
mravnostní	2 046	1 909	1 849	1 615	1 689
z toho znásilnění	653	687	596	530	637
majetková	256 308	243 808	229 279	221 707	228 266
z toho krádeže:					
prosté	164 631	162 139	154 124	151 136	154 207
vloupáním	72 040	64 695	57 956	53 503	54 925
z toho:					
do bytů	6 592	6 193	5 537	5 047	4 322
do rodinných domů	5 341	5 477	4 824	4 556	4 841
ostatní obecná	22 364	23 894	24 692	20 878	18 795
Kriminalita na 1 000 obyvatel	36,5	34,5	33,6	32,8	34,6

Kriminalita celkem	151 492	134 444	135 281	133 695	138 852
z toho:					
hospodářská	31 303	23 995	29 519	27 142	22 393
obecná	95 355	87 567	84 818	75 052	68 968
v tom:					
násilná	17 456	17 364	16 046	14 028	13 047
z toho:					
vraždy celkem	210	205	161	196	174
loupeže celkem	2 464	2 598	2 388	2 128	1 972
mravnostní	1 716	1 574	1 560	1 331	1 274
z toho znásilnění	503	508	475	404	458
majetková	56 815	47 938	45 590	42 098	40 424
z toho krádeže:					
prosté	31 316	27 841	27 207	25 860	24 682
vloupáním	16 215	13 969	12 490	10 673	10 384
z toho:					
do bytů	1 662	1 410	1 350	1 036	937
do rodinných domů	1 306	1 307	1 226	1 038	1 164
ostatní obecná	19 368	20 691	21 622	17 595	14 223

SOUDNICTVÍ, KRIMINALITA, NEHODY**25-4. Odsouzené osoby za vybrané trestné činy**

Pramen: Ministerstvo spravedlnosti ČR

Ukazatel	2000	2004	2005	2006	2007
Celkem odsouzeno osob:	63 211	68 442	67 561	69 445	75 728
v tom:					
187 až 188a - nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů, šíření toxikomanie	972	1 376	1 326	1 445	1 382
213 - zanedbání povinné výživy	5 894	7 512	7 174	7 120	6 066
215a - týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě	-	1	134	225	255
219 - vražda	163	143	153	121	118
221, 222, 225 - ublížení na zdraví, rvačka	2 831	3 298	3 082	2 714	2 390
234 - loupež	1 427	1 695	1 608	1 532	1 411
241 až 243 - znásilnění a pohlavní zneužívání	472	595	491	468	455
247, 248, 250 - krádež, zpronevěra, podvod	25 500	22 855	21 263	20 201	18 747
trestné činy v dopravě	5 902	7 737	7 969	10 101	21 250
ostatní trestné činy	20 050	23 230	24 361	25 518	23 654

Domácí násilí

A woman with long dark hair is sitting on the floor, looking down with a distressed expression. Her hands are clasped near her face. In the background, a hand is raised, suggesting a threatening or violent situation. The overall mood is somber and urgent.

- Kamila Paráková
- Lucie Bukáčková
- Kristýna Jírů

úvod

- Domácí násilí je velmi rozšířený a současně nejméně kontrolovaný druh násilí. Zahrnuje v sobě všechny projevy fyzického, sexuálního a psychického násilí, donucené sociální izolace nebo ekonomickou deprivaci páchaného mezi jednotlivými členy rodiny.
- Oběti – ženy, muži, děti, staří lidé
- Nejčastěji se ho dopouští muži na ženách a rodiče na dětech
- Muži napadání pouze v 1,1% (většinou sebeobránné chování)
- Řeč o tzv. “genderově” popř. “rodově” podmíněném násilí

Klíčové znaky domácího násilí:

1. **Opakování a dlouhodobost**
2. **Eskalace** – urážky → psychické snižování lidské důstojnosti → fyzické násilí
3. Jasně a nezpochybnitelné **rozdělení rolí** (nevzájemné hádky, ...)
4. **Neveřejnost**

Domácí násilí - všechny čtyři znaky!

Projevy

- **psychické násilí** – zastrašování, zvýšená kontrola, kritizování a ponižování, vyhrožování a vydírání
- **fyzické násilí** – facky, rány, kopání
- **sociální násilí** – izolace
- **ekonomické zneužívání**
- **sexuální násilí**
- **kombinace**

Rizikové faktory doprovázející vznik domácího násilí mezi blízkými osobami:

- vynucená sociální izolace
- finanční závislost na partnerovi
- péče o děti v rámci mateřské a rodičovské dovolené
- zdravotní postižení a omezení
- vyšší věk a bezmocnost seniorů
- přechod z aktivní zaměstnanosti do starobního či jiného důchodu
- nezvládnuté rodičovství a výchova dětí
- závislosti násilné osoby

Právní úprava

- platností od **1. 1. 2009** z. č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, konkrétně v 44 až 47 „Oprávnění vykázat z bytu nebo domu i z jeho bezprostředního okolí“.
- vykázaní osoby ohrožující život, zdraví, svobodu nebo lidskou důstojnost jiné osoby po dobu **10 dnů**
- ohroženou os. možnost - návrh na vydání předběžného opatření k soudu-rozhodování soudu o tomto návrhu, až do nabytí právní moci, rozhodnutí soudu o tomto návrhu se prodlužuje doba po kterou má vykázaný zamezený přístup

■ Povinnost vykázané osoby:

- ❖ vymezeného prostoru
- ❖ navazování styku nebo kontaktu s ohroženou osobou
- ❖ odevzdat na místě všechny klíče od společného obydlí, které drží

■ Právo vykázané osoby:

- ❖ námitku proti rozhodnutí o vykázání
- ❖ Vzít věci osobní potřeby, cennosti a doklady
- ❖ věci nezbytné pro podnikání nebo výkon povolání
- ❖ poučen o právech a povinnostech, o možnostech dalšího ubytování
- ❖ Sdělit adresu pro doručování
- ❖ Vyzvednout si kopii úředního záznamu o vykázání

Příčiny domácího násilí

Teorie příčin dle Huňkové (2004):

- 1) Individuální faktory
- 2) Sociálně-psychologické faktory
- 3) Sociálně-kulturní faktory
- 4) Gender faktory

Multi-faktorová teorie příčin dle Duttona:

- 1) Makrosystém (hodnoty společnosti)
- 2) Exosystém (životní a sociální okolí jedinců)
- 3) Mikrosystém (rodina a její charakteristika)

Zvláště pak uvádí ontogenetickou teorii násilí

Charakteristika osobnosti pachatele domácího násilí

- Obtížná typologie pachatele
- Dvě skupiny pachatelů (dle Shermana)
 - a) Násilníci sociálně problémoví
 - b) Násilníci s tzv. dvojí tvářídol data-bbox="270 450 650 950" data-label="Image">A photograph of a man in a light-colored shirt, looking down with a distressed or sad expression, his hands near his face. The image is somewhat blurry and has a dark, moody background.
- Dvojí tvář
- Přesvědčení o vinně oběti
- Nevyzpytatelné chování pachatele
- Genderový pohled na pachatele

Charakteristika oběti domácího násilí

- Neschopnost oběti nalézt spouštěč agrese
- Blízký vztah k pachateli
- Pocit naučené bezmocnosti a bezradnosti
- Ztráta schopnosti se bránit

Cyklus domácího násilí

- 1) **Fáze vzrůstající tenze** (drobnější výpady, verbální agrese...)
- 2) **Fáze eskalace násilí** (nahromadění napětí, výbuch...)
- 3) **Fáze líbánek** (lítost, omluvy, konfrontace s přímými následky..)

Dopady domácího násilí

- **Krátkodobé**
 - a) Bezprostřední následky (pocity zrady, frustrace, zklamání)
 - b) Krize
- **Dlouhodobé**
 - a) Syndrom týrané ženy
 - b) Stockholmský syndrom
 - c) Posttraumatická stresová porucha

Co brání opustit násilný vztah?

- Model překážek Grigsbyové a Hartmanové:
 - a) Enviromentální bariéry
 - b) Sociální role
 - c) Individuální a společenské hodnoty, postoj a víra
 - d) Psychické následky

Násilí na mužích

- Větší sociální izolace
- Chybí převaha síly na straně pachatele
- Přítomen silný potenciál manipulace, moc spíše symbolické povahy
- Rozdílné sociální rámce a souvislosti
- Menší dostupnost pomoci
- Rozpor v utváření genderových identit
- „Muži se nestávají oběťmi domácího násilí“
- Prevence

Násilí na seniorech

- Věnována malá pozornost
- Obtížnost rozpoznání násilí
- Faktory zvyšující ohroženost seniora špatným
 - Celkově špatný zdravotní stav
 - Poruchy kognitivních a komunikačních funkcí (syndrom demence)
 - Ztráta soběstačnosti
 - Sociální izolace
 - Soužití s agresorem a závislost na něm
- Diagnostika - rodinné poměry, soběstačnost
- Prevence

Použitá literatura

- BURIÁNEK, J. a kol. *Domácí násilí, násilí na mužích a seniorech*, Praha: Triton, 2006
- PIKÁLKOVÁ, S. (ed.), *Sociologické studie*, Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2003
- KOSTÍNKOVÁ, J., *Faktory ovlivňující setrvání oběti v násilném vztahu*, Brno, 2005
- ČECHOVÁ, J., *Oběti domácího násilí a jejich interpersonální charakteristiky*, Brno , 2005
- SLÁNSKÝ, T., *Soubor rozhovorů na téma domácí násilí*, Brno, 2005

ŠIKANA

(Definícia, vývoj, prejavy a formy, miesta výskytu)

➤ Katarína Gromošová

Definícia šikany

- Patrí do skupiny sociálne-patologických javov
- Šikana je opakujúci sa násilný akt naberajúci na intenzite, počas ktorého je porušená osobná sloboda, sloboda rozhodovania a aj ľudská dôstojnosť a česť (Šíp, 2002)
- Aj napriek frekvencii jej výskytu nie je ako termín upravená v českom právnom poriadku
- Je charakterizovaná nerovným vzťahom medzi obeťou a agresorom, vylúčením obete z kolektívu a jej celovou viktimizáciou
- (V českom prostredí viac práca Dr. Koláři a kol.)

Štatistika výskytu šikany (údaje získané na ZŠ)

- Metodologické problémy pri zisťovaní šikany – **rozdielne údaje z oficiálnych miest** ako polícia a MŠMT, príp. jednotlivých škôl a **skutočná situácia** (takisto spôsobené definíciou, čo je a čo už nie je šikana)
- **Jediné šetrenie v ČR** – r. 2001 (Kolář, Havlíková)
- **Zistenie** - v ČR je šikanovaných zhruba **41 % žiakov**
- Epidémia šikany a paradoxne nekompetentnosť odborníkov riešiť ju

5 stupňov vývoja šikany – ochorenia skupiny (M. Kolář)

- Šikana chápaná ako problém skupiny a nielen jednotlivca v nej - dôležitý poznatok pri diagnostike, odhaľovaní a liečbe šikany
- Šikana členov skupiny vysvetľovaná na základe skupinovej dynamiky
- 5 stupňov vývoja, v každom sú špecifické zlomy, kedy dochádza k prechodu na ďalší
- Posledný stupeň – tzv. dokonalá šikana

1. stupeň – zrod ostrakizmu

- Výskyt možný v každej skupine (častý omyl, že len v patologickom prostredí, tento prístup nahráva agresorom)
- Vyprofilovanie menej odolných jedincov pomocou hier „na strach“
- Obeťou jedinci na sociometrickom konci
- Vyčleňovanie vytipovaného jedinca
- Mierne, prevažne psychické formy násilia, vtipy, intrigy a ohováranie odstrkovaného člena skupiny
- Ťažko odhaliteľné, „nevinné štádium“, živná pôda pre ďalší negatívny vývoj

2. stupeň – fyzická agresivita a pritvrdzovanie manipulácie

Ostrakizmus môže prerásť do ďalšej formy, ak:

- nastane v skupine náročná situácia a skupina potrebuje ventil (začína sa objavovať aj fyzické násilie)
- spolu žiaci/skupina trávia viac času a môžu vytvárať hlbšie vzťahy
- sa v skupine nájde niekoľko výrazne asociálnych agresívnych jedincov, ktorí sa snažia od začiatku uspokojovať svoje „potreby“

Možnosť odvrátiť šikanu v tomto bode, ak bola predtým intervencia pedagóga zameraná na pozitívne nastavenie skupiny (inak nastupuje stratégia ukrytia vlastného strachu a zamerania sa na iného)

Imunita skupiny výrazne oslabená

3. stupeň – kľúčový moment – vytvorenie jadra

- Vytvorenie jadra agresorov
- Systematická šikana najvhodnejších obetí
- Skupina rozdelená na menšie časti
- Cesta späť – vytvorenie **pozitívnej podskupiny** (neistá rovnováha, napr. príchod ďalšieho agresora alebo ďalšej „typickej obeti“ ju môže zvrátiť)
- V praxi obecné zriedkavý výskyt pozitívnej podskupiny

4. stupeň – väčšina prijíma normy agresorov

- Normy agresorov sú prijaté väčšinou a stávajú sa nepísaným zákonom
- **Vysoká miera konformity**
- Vytvorenie „alternatívnej identity“
- Šikany sa už aktívne zúčastňujú aj mierni a vzorní žiaci

5. stupeň – dokonalá/totalitná šikana

- Bez intervencie zvonku **vytvorenie totalitnej spoločnosti** „otrokov“ a „otrokárov“ (oblíbené rozdelenie na nacistov a židov atď.)
- **Obete už nie sú schopné sa brániť**, teror je vykonávaný bez námietok a trestu
- Pôvodne neutrálni členovia skupiny šikanu už podporujú alebo aj sami vykonávajú
- **Únikové a skratové až definitívne jednanie obetí**
- Táto forma príznačná pre **väznice, vojenské prostredie a výchovné ústavy pre mládež**, možná aj v škole
- **Iniciátor šikany** – často premiant triedy oblíbený aj medzi učiteľmi

8 druhov šikanovania

■ Fyzické:

- **aktívne priame** (fackovanie, škrtenie, kopanie, pálenie...)
- **aktívne nepriame** (nepriamo vykonaná vôľa kápa cez podriadených, ničenie vecí obeť)
- **pasívne priame** (fyzické bránenie obeť v dosiahnutí jej cieľov)
- **pasívne nepriame** (odmietnutie splnenia požiadavok obeť)

■ Verbálne:

- **aktívne priame** (nadávanie, urážanie, zosmiešňovanie)
- **aktívne nepriame** (ohováranie, symbolická agresivita cez kresby, básne, iné texty aj na verejných miestach atď.)
- **pasívne priame** (neodpovedanie na pozdrav, otázky, poznámky)
- **pasívne nepriame** (členovia skupiny sa nezastanú nespravodlivo obvinenej obeť)

Miesta výskytu

- V podstate **všetky zariadenia s dochádzkovým alebo internátnym režimom:**
 - Škola, internátne školské zariadenia
 - Detské domovy a domovy mládeže, diagnostické a resocializačné ústavy
 - Vojenské zariadenia
 - Pracovné prostredie (mobbing, bossing)
 - Obťažovanie a prenasledovanie (stalking) aj cez telefón a internet (kyberstalking)

Použitá literatura

- Kolář, M. *Bolest šikanování: cesta k zastavení epidemie šikanování na školách*. Praha: Portál, 2001. 255 s. ISBN 80-7367-017-3
- Kolář, M. *Management sociální práce se žáky základní školy II. Školní násilí a šikanování*. Ostrava: Otravská univerzita, 2005. 48 s. ISBN 80-7368-076-9
- Kolář, M. *Skrytý svět šikanování ve školách: příčiny, diagnostika a praktická pomoc*. Praha: Portál, 2000. 128 s. ISBN 80-7178-409-5
- Šíp, M. *Šikana z právního hlediska*. Online 2002, cit. 25.10.2009 Dostupné z:
<http://www.sikana.org/clanky_soubory/sikana.html>

ŠIKANA

(Důsledky, základní příčina, příčiny a podmínky šikany)

□ Diego Chamorro

Důsledky šikanování

■ Šikana poškozuje

- oběti
- agresory
- skupinu a skupinu jako celek
- rodina

■ Důsledky jsou (dle Koláře)

- poškození fyzického a psychického zdraví oběti
- Fixování antisociálních postojů u agresorů
- Ztráta iluzí u společnosti u ostatních členů skupiny.
- Snížení efektu pedagogického působení u skupiny jako celku.

Následky šikanování u obětí

Oběti pokročilejších stadií šikanování

- u oběti 4. a 5. stupně šikanování — dotýká se celé osobnosti, celoživotní charakter — někdy k sebevraždě
- Při dlouhodobějším brutálním šikanování – zhroutí se , panická hrůza ze straty života, poruchy spánku, nočními děsy, neřídké výrazně psychosomatické potíže...— někdy dlouhodobé léčení, neschopnost pracovat – nezhroutí se, ale není schopní konat práce, porucha sebehodnocení, sebezničující tendence osobnosti.
- Někdy fasáda obranyschopnosti, která se zhroutí při větší zátěži
- Oběti prvního šikanování většinou se stávají znovu oběti šikanování
- Mají tendenci ode všech uniknout, vzdát a skrýt se – obtížně se dozvědět co s nimi se stálo.
- Někdy podobný posttraumatické stresové poruše.

Následky šikanování u obětí

Následky u oběti počátečných stadii šikanování

- jejich **potřeby** jsou v škole často i **dlouhodobě frustrovány (deprivace)** – necítí se dobře v škole a má k ní negativní postoj.
- pozvolna **narušuje osobnostní vývoj** oběti.
- **poruchy v sociální (školní) a osobnostní adaptace:**
 - nepozornost při vyučování
 - zhoršení prospěchu
 - tendence k nadměrné omluvené absenci
 - tendence k neomluvené absenci
 - porucha sebehodnocení
 - celková nejistota a stále přítomný strach

Nejdůležitější předpoklad k šikanování

Agresoři: nenormální osoby?

- Někteří renomovaní autoři: agresoři jsou **agresivní psychopati** a oběti jsou **astenické psychopati**.
- (Kolář a jiní) pouze **mimořádní egoističtí a egocentričtí**. Agrese a krutost, u takových lidí, proto nemá větší zabrání k bujení a je plně k dispozici
- → Nejde o problém psychopatologie ale o problém **duchovního rozměru člověka a jeho morálky**.

Nejdůležitější předpoklad k šikanování (pokr.)

Hledání důvody v duchovním (a mravním) vývoje jedince
(vycházíme tady ze Franklové logoterapie)

- **iniciátor nebo aktivní účastník šikany** se vyhnul duchovního růstů a ustrnul na počátečním stadiu vývoje. On je tak jako se narodil, jako sebestředná bytost, která se neučil jít za hranice svého já. ***__morální slepota.***
- **děti a mladé lidé duchovně pokročilejší** také nejsou imunní
 - i když se nestávají iniciátoři systematické fyzické šikany ale
 - mohou pomáhat na usazení zárodeční podoby šikanování
 - a pod silným tlakem může spadat do konformity.

Nejdůležitější předpoklad k šikanování (pokr.)

■ *Původ morální slepoty u agresorů*

- na povrchnější úrovni má charakter obrany sebepojetí
- na hlubší úrovni, a výrazná sobecká a sebestředná orientace

■ **Ochrana sebepojetí**

šikanující tyrani, aby ubránili své sebepojetí a odvrátili velkou úzkost z možnosti zboření obrazu sebe sama:

- popírají realitu
- vytěsňují realitu
- používají racionalizaci
- používají projekci

- **Sobecká a sebestředná orientace** → jako základní zdroj morální slepota

Nejdůležitější předpoklad k šikanování (pokr.)

Kořeny sobecké a sebestřední orientace

Sobecká a sebestředná orientace agresorů spočívá v **nelásce k sobě**.

(vychází z úvah M. S. Pecka a Ericha Fromma)

- nemá rád sebe a hluboce sebou pohrdá a není sám se sebou srozuměn → stále úzkostlivě je soustředěn na sebe. „*Sobectví je přehnanou náhražkou podstatného nedostatku sebelásky*“

Příčiny a podmínky - spouštěcí mechanismy šikanování

- Aby šikanování se skutečně projevilo, je zapotřebí „souhry“ rady příčin a podmínek. Tyto podmínky jsou:

A. destruktivní skupinová dynamika

B. rizikové osobnostní charakteristiky

C. nedostatky prostředí

Příčiny a podmínky - spouštěcí mechanismy šikanování (pokr.)

A. Skupinová dynamika: Agresory nevědomě a nereflektovaně používají k destrukci svobody a pozitivních vztahů v skupině na základě:

1) Metody k získání moci.

- **násilná indoktrinace**: kombinace:
 - *Vymývání mozku (brainwashing):*
 - *psychická manipulace*, která nabývá charakter hypnózy
- Vysvětlení v teorii kognitivní disonance:*

2) Tlak skupinových norem

3) a 4) Konformita a závislost k autoritě – tendence k nesvobodnému jednání

(výzkumy Milgrana a Zimbarda)

Příčiny a podmínky - spouštěcí mechanismy šikanování (pokr.)

B. Rizikové osobnostní charakteristiky

protagonist šikany (agresor, oběť, skupiny a pedagog).

■ **Agresoři-iniciátoři jsou**

- ti silní v dané skupině,
- temperament umožňoval automatické reagovat silně,
- tvář v tvář konfliktům uměli potlačovat nejistotu,
- zápas spojený s rizikem v nich vyvolal jakousi euforii, která hlušovala vnitřní neklid a strach.

Hlavní motivující síly bývaly

- Nápadná krutost
- Touha pro moci

Příčiny a podmínky - spouštěcí mechanismy šikanování (pokr.)

Další motivy

- ❑ upoutání pozornosti
- ❑ zabíjení nudy
- ❑ motiv „Mengeleho“
- ❑ žárlivost
- ❑ prevence svého týrání
- ❑ motiv vykonat něco velkého

Typy agresorů-iniciátorů

- ❑ *první typ*: hrubý, primitivní, impulzivní
- ❑ *druhý typ*: velmi slušný, kultivovaný, narcisticky šlechtěný
- ❑ *třetí typ*: „srandista“, optimisticky, dobrodružný

Příčiny a podmínky - spouštěcí mechanismy šikanování (pokr.)

■ **Oběť**

- Kriteria výběru jsou rozmanitá. Někdy výběr je nahodilý

Typická oběť se charakterizuje:

- příliš viditelná *bojácnost a zranitelnost*,
- fyzická slabost a nezdatnost.
- psychicky znevýhodnění (ADHD, specifické poruchy učení, opožděný mentální vývoj).
- odlišnost od skupinové normy

Typologie oběti

- slabé
- silné

- devianti
- s životním scénářem oběti

Příčiny a podmínky - spouštěcí mechanismy šikanování (pokr.)

C. Nedostatky prostředí

■ Tradiční pedagogický styl

- Hierarchicky-autoritativní model práce x komunitní model práce
- Absence teorie a metodiky šikanování

■ Rodina

□ *Rodina agresorů:*

- Selhávání v naplňování citových potřeb svých dětí.
- Absence duchovních a mravních hodnot.
- Setkání s brutalitou a agrese rodičů.

□ *rodina- oběti:*

- hyperprotektivní matky
- otec chyběl a žádná mužská identifikační postava

■ Vztažná skupina - gang

■ Společnost

Prevence

(Konkrétní programy a projekty)

□ Dana Kalusová

Family Justice
1-800-310-1818

-
- Amnesty international-program prevence
 - **WAVE (Women Against Violence Europe)**
 - ROSA
 - **Bílý kruh bezpečí**
 - EWTO (European WingTsun Organization)

Program pro prevenci DN

14 bodový, Amnesty International

- 1) Odsoudit domácí násilí
- 2) Vzbudit u veřejnosti povědomí o domácím násilí
-školy, pracoviště, média
- 3) Využití vzdělávacího systému k potírání předsudků
- 4) Zrušit legislativu diskriminující ženy

5) Ustanovit domácí násilí trestným činem

6) Vyšetřovat a stíhat trestní oznámení

7) Odstranit překážky bránící stíhání DN

8) Poskytnout úředníkům povinné školení o DN

9) Poskytnout adekvátní financování

10) Poskytnout ženám útočiště

11) Poskytnou ženám pomocné služby

12) Snížit riziko ozbrojeného násilí

13) Shromažďovat a publikovat zprávy o DN

14) Informovat ženy o jejich právech

WAVE

Women Against Violence Europe

- 4 000 organizací, 47 zemí
- Sídlo- Vídeň
- Fempower- měsíční magazín
- *Away from violence* - manuál
- Projekt DAPHNE I. a II.
- Projekt PRO TRAIN

ROSA

- Sídlo- Praha
- Překlad manuálu *Away from violence*
- Projekt „TICHÉ SVĚDKYNĚ“ (2007)
 - varování před tragickým koncem neřešeného domácího násilí
 - prezentace nového webu www.stopnasili.cz
- Projekt „KOUZELNÁ KNÍŽKA“ (2009)
 - příjemnější prostředí u soudů

BÍLÝ KRUH BEZPEČÍ

- Projekt „Prevence domácího násilí – změna praxe a legislativy v ČR“
 - 2001-2006
 - 6 etap
 - Cíl: změna postoje státu, včasná ochrana ohrožených osob
 - 2007- Národní cena ECPA pro nejlepší realizovaný projekt v boji proti domácímu násilí v České republice

EWTO

European WingTsun Organization

- **WingTsun**- bojové umění pocházející z Číny -podle legendy ho vytvořila žena
- **Sídlo- Praha**
- Výuka sebeobrany pro ženy a děti
- **Projekt "Prevence šikany a násilí mezi dětmi a mladistvými"**
 - Pro základní a střední školy

KONEC